

Augļkopības nozares apskats par 2019. gadu

Augļkopji uz gadskārtējo Dārzkopības konferenci Bulduros jau ieradās ar ievērojamu izdarīto darbu bagāžu savos dārzos.

Augļkopji atskatījās uz aizvadīto sezonu problēmu risinājumiem. Sadarbībā ar Zemkopības ministrijas un Lauku atbalsta dienesta cilvēkiem tika meklēti risinājumi problēmām nozarē, kas ir saistīta ar sezonas strādniekiem un tehniskām modernizācijas iespējām. LAD atbildīgie speciālisti savukārt informēja par nozares attīstību no lauku atbalsta maksājumu viedokļa.

Pēdējos gados ziemošanas apstākļi Latvijā ir kļuvuši ievērojami labvēlīgāki: nav vērojams liels sals, sniega sega veidojās tikai fragmentāli. No 2018. gada līdzī nāca sausums, kas neļāva augļu kokiem pilnvērtīgi uzņemt ziemošanai nepieciešamās barības vielas, bet citādi ziema kopumā augļu dārziem un ogulājiem bija ļoti labvēlīga. Dārza kopšanas darbus varēja veikt teju vai visu ziemas periodu, atvieglojot pavasara darbu cēlienu. Tomēr strauji uznākušais siltums pamodināja lielāko daļu augļkopības kultūras un ogulājus. Maija sākumā spēcīgās salnas ļoti lielā mērā nopostīja ogulājus.

Kopumā ābolu ražas bija tuvu gaidītajam, tikai kvalitāti daudzviet pasliktināja ābeļu kraupis. Salnu dēļ sliktākas ražas bija bumbierēm un saldajiem ķiršiem. Plūmēm atsevišķos dārzos raža bija laba, lai arī bija salnu ietekme. Nedaudz salnas paretināja ražu smiltsērķšķiem un melnajiem plūškociem. Zemeņu ražas bija mazākas nekā parasti, jo sausums un karstums jūnijā piespieda ogas noražot priekšlaicīgi. Salnu ietekmē visvairāk cieta ērkšķogas un sarkanās jāņogas, taču visspēcīgāk tas bija pamanāms tieši upenēm, kur daudzviet, apsekojot laukus, saimniecības lēma, ka ražu novākt nav vērts. Zaudējumi bija lieli.

Augļkopības nozare var lepoties, jo ir ļoti laba profesionālā asociācija – Latvijas Augļkopju asociācija, ko sekmīgi vada Māra Rudzāte. Asociācija ir spējusi sakārtot nozari, vienmēr sekmējot attīstību virzošu pasākumu plašāku ieviešanu un nodrošināšanu. Labi un prasmīgi organizēta mācību sistēma,

izmantojot ES dotās iespējas. Mācībās varēja piedalīties gan nozares iesācēji, gan profesionāļi. Neapšaubāmi profesionāļi – augļkopības nozares virzītāji – ir Dobeles Dārzkopības institūta vadošie pētnieki, kas nodrošina gan kvalitatīvus seminārus ne tikai savā paspārnē, bet arī izveidotajā demonstrējamu saimniecību tīklā, kas sekmīgi aptver visu Latvijas teritoriju, nodrošinot praktiskos seminārus tuvāk audzētājiem. Vairākus no tiem bija iespēja vērtēt pašam klātienē. Tā kā demonstrējamu saimniecības būs vēl vairākus gadus, jau tagad ir vērtā ņemams to ieguldījums Latvijas augļkopības attīstībā.

Augļkopības nozarē ir notikušas pozitīvas izmaiņas, jo paplašinājies ir kooperatīvu loks. Tas nozīmē, ka daļa no augļkopības produktu audzētājiem sāk nopietni uztvert tālāko attīstību, kur bez sadarbības neiztikt. Galvenie kooperatīvi lielajām augļu koku kultūrām ir “Augļu nams” un “Zelta ābele”. LKPS “Augļu nams” ir dibināts 2012. gadā, šobrīd apvieno vienpadsmit saimniecības, kas izvietotas Kurzemē un Zemgalē. Galvenais produkts ir āboli, bet kooperatīva biedri piedāvā arī bumbieres, ķiršus, avenes un plūmes. Kopējā platība ir vairāk nekā 110 ha, no kuriem lielāko daļu 100 ha sastāda tieši ābeles. Kooperatīvs ir sekmīgi īstenojis vairākus ES projektus, piedalās programmā “Skolas auglis”. Visi audzētāji ir kvalitātes sistēmas “Zaļā karotīte” turētāji.

Otrs kooperatīvs veidots jau tālajā 2008. gadā, kad savu eksistenci beidza “Lieldārzi”. Kooperatīvā ir tikai astoņi dalībnieki, toties kādi. Poceriem vien ir vairāk kā 140 ha, no tiem vairāk kā 40 ha tiek audzēti integrēti.

Liels potenciāls ir ogu audzēšanā, jo sevišķi pēdējos gados ir attīstījušās smiltsērķšķu un upeņu audzēšana, un tieši bioloģiskajā lauksaimniecībā. Izveidojušies vairāki jauni kooperatīvi. Limbažu pusē trīspadsmit upeņu audzētāji ir apvienojušies kooperatīvā “Bio Baltic Berries”. Tas ir viens no visjaunākajiem kooperatīviem Latvijā, jo dibināts tikai 2019. gadā. Tā mērķis ir attīstīt bioloģisko upeņu audzēšanu un ogu produkcijas ražošanu Latvijā. Paredzēts attīstīt arī ogu pirmapstrādi un ogu saldēšanu. Pasaulē ir liels un stabili augošs bioloģisko ogu tirgus.

Vēl viens kooperatīvs “Baltijas ogu dārzi” ir saistīts ar lielākajiem smiltsērķšķu audzētājiem. Arī izveidojies salīdzinoši nesen. Tajā ir apvienojušās piecas saimniecības. Tā mērķis ir produktīvāk un jaudīgāk strādāt uz eksporta tirgu, kur pēdējās sezonās ir parādījies nopietns konkurents Rumānija. Eiropā notiek smiltsērķšķu tirgus pārstrukturēšanās. Latvijas audzētāji piedāvā kvalitatīvas ogas, kuru noiets ir jāturpina pierādīt Eiropas Savienības tirgū. Smiltsērķšķu nozarē noteikti ir pienācis brīdis, kad nepieciešams intensīvi attīstīt arī dažādas ogu pārstrādes produktu līnijas.

Arī starp krūmmelleņu un dzērveņu audzētājiem ir notikusi kooperēšanās un ir izveidots kooperatīvs “Baltijas ogu kompānija”. 2009. gadā kooperatīvu izveidoja sešas saimniecības, kas apvienoja gan krūmmelleņu, gan dzērveņu audzētājus. To galvenie mērķi ir nodarboties ar audzējamo ogu pirmapstrādi, fasēšanu un piegādāšanu lielveikalu tīkliem Latvijā.

Lai arī augļkopības produkcijas audzēšanas apjomi nepieaug tik strauji, kā varbūt varētu, tomēr pozitīvās tendences ir skaidri saredzamas. Notiek jaunu, modernu saimniecību tālāka veidošanās, kas daudz iegulda tehnoloģijās, tehniskajā aprīkojumā. Notiek nozares modernizēšanās, līdztekus ir nopietni pavirzījusies uz priekšu kooperācijas kustība Latvijā. Īpašs prieks par to, ka pirmo reizi tas ir noticis tieši bioloģisko upeņu audzēšanā. Tas parāda lielo šīs nozares potenciālu.

MĀRIS NARVILS,

LLKC Augkopības nodaļas vecākais speciālists dārzkopībā